

PRIKAZI KNJIGA – BOOK REVIEW

Josip Šimunović, *Djelatna blizina. Sveti Josip – nadahnuće za pastoralno i katehetsko djelovanje u župnim zajednicama na području Republike Hrvatske*, Glas Koncila, Zagreb, 2022., 264. str.

Nakon nevolja s velepošasti uzrokovane koronavirusom te razornim potresima u Zagrebu i okolici i na Banovini, a živeći *novo normalno vrijeme*, prof. dr. sc. Josip Šimunović objavio je knjigu o svetomu Josipu s nakanom obnove pastoralnoga i katehetskoga djelovanja u župnim zajednicama. Osim što je nadahnut životom svetoga Josipa, prof. Šimunović je također napisao knjigu motiviran činjenicom da je sveti Josip zaštitnik Katoličke Crkve i Republike Hrvatske. Isto ga je tako na taj pothvat potaknula činjenica da je papa Franjo proglasio *Godinu svetoga Josipa* (2020.-2021.) prigodom „150. obljetnice njegova proglašenja zaštitnikom sveopće Crkve“ kao i apostolsko pismo *Patris corde – Očevim srcem*, koje je uputio čitavoj Crkvi.

Sveti Josip – nadahnuće za pastoralne i katehetske djelatnike

Premda je središnji govor u ovoj knjizi usredotočen na Boga Oca i njegovu utjelovljenu Riječ Isusa Nazarenca, ipak sadržajno prevladava misao o čovjeku svetomu Jo-

sipu, koji je bio u službi Očeve Riječi te njegove i naše majke Blažene Djevice Marije. O svetomu Josipu, kao šutljivu i samozatajnomu čovjeku, malo se govori u Svetomu pismu, što ne znači da o njemu treba šutjeti. Tu je šutnju svojim radovima inspirativno, odvažno i suvislo, duhovno i teološki, prekinuo prof. dr. sc. Josip Šimunović objelodanivši duhovne i teološke sadržaje o njegovoj svetosti, koja sve više postaje nadahnuće i uzor onima koji, kao i sveti Josip, služe Bogu i čovjeku. Pisac biranim riječima predočuje Josipa kao šutljiva i dobra čovjeka, koji se pouzdavao u Boga i želio je biti što bolji izvršitelj njegova izabiranja, odnosno što bolji čuvar Isusa i Marije. Bezuvjetnim predanjem Božjoj dobroti Josip postaje svet i kao takav uzor je pastoralnim i katehetskim djelatnicima.

Svetost nisu obilježja pridržano samo za neke, ona su bliža svakomu čovjeku a sastoje se prvobitno u postojanosti, strpljivosti, blagosti, radosti, zajedništvu i molitvi. Svakodnevni život nazaretske obitelji bio je prožet radom

kao izrazom ljubavi. Ljudski rad, zajedno s čovječtvom Sina Božjega, preuzet je u otajstvo utjelovljenja, a upravo je Josip, koji je svoj zanat obnašao s Isusom, približio ljudski rad otajstvu otkupljenja. Šimunović, uranjajući u misli crkvenoga učiteljstva o svetomu Josipu, donosi ohrabrujuće, jasne i duboke teološke i duhovne misli, a posebno prezentira Josipove snove, jer je Bog u snovima pohodio svog izabranika, objavljujući mu svoju nazočnost i svoje otajstvene naume. Sveti je Josip bio Isusov odgojitelj, pa je u tomu smislu, ističe pisac, od posebne važnosti za pastoralne i katehetske djelatnike, jer i oni su odgojitelji djece i mladeži. U djelovanju u župnim zajednicama i školama može im biti uporište za pastoralni i katehetski rad na putu svetosti. Osim toga, Josip kao zaručnik Blažene Djevice Marije, u ovo ubrzano, svjetovno i nemirno doba, uzor je strpljenja, slušanja i izvršavanja Božje riječi. Kao pravedan i bogobojazan muž potpora je obitelji koja je u doba sekularizacije rastrgana između raznih napetosti, zahtjeva i kušnji. Uranjajući u otajstveni život svete nazaretske obitelji pastoralni i katehetski djelatnici pridonose odgoju i rastu kršćanskoga braka i obitelji.

*Božja riječ, milosrđe i
sveti Josip u životu župne
zajednice*

Josipova pravednost i mudrost proizlaze iz uranjanja u riječ Božju, zbog čega je bio dubinski pripravan upoznati utjelovljenu Riječ otkrivajući da je njegovo poslanje čuvati Crkvu i Gospodina. Shvatio je da svojim životom i vjerom, riječju i djelima treba radosno odgovoriti Bogu koji se objavljuje. Na tragu te istine pisac u svojoj knjizi, obrazlažući i pozivajući se na spise crkvenog učiteljstva, razmišlja o mogućnostima ostvarivanja biblijske zajednice u župnoj zajednici i njezinoj ulozi u shvaćanju i prihvaćanju riječi Božje u euharistijskomu slavju i trajnom izazovu vjerničkom i svjedočkom djelovanju pastoralnih i katehetskih djelatnika u životnoj svakodnevici. Osim sveopćih crkvenih dokumenata Šimunović posebno prikazuje i upućuje na dokumente crkvenog učiteljstva na razini mjesne Crkve osobito ističući dokument Hrvatske biskupske konferencije *Župna kateheza u obnovi župne zajednice*, koja govori o planu i programu župne kateheze i stvaranju živih vjerničkih krugova na razini župne zajednice.

Smisao je biblijskog apostolata, što poglavito zagovara Katolička biblijska federacija,

obznanjivati Bibliju kao riječ Božju i izvor života. U želji da se što bolje upozna Sveto pismo promiče se njegovo prevođenje na razne jezike, formiranje biblijskih skupina i predavanja o Svetomu pismu te se nastoji aktualizirati biblijske tjedne i promicati objavljivanje časopisa i knjiga. Tim se ciljevima, smatra Šimunović, treba voditi svaka biblijska skupina u župnoj zajednici, jer pomoću stjecanja iskustva i znanja o Svetomu pismu svaka župa izgrađuje samu sebe te služi narodu i društvenoj stvarnosti *ad extra*. Svaka crkvena zajednica raste u slušanju, slavljenju i proučavanju riječi Božje. Pisac tvrdi da na hrvatskomu jezičnom području postoji bogata literatura koja na znanstven i popularan način donosi rezultate biblijskih znanosti te može poslužiti voditeljima i članovima biblijskih skupina u župnim zajednicama.

Naglašavajući važnost biblijskih zajednica u župama predlaže itinerarij biblijske zajednice za razdoblje od šest pastoralno-katehetskih godina. Za svaku godinu donosi naznake i usmjerenja sadržaja koji se mogu obrađivati na susretima biblijskih zajednica u župi. Osim toga, predlaže detaljni plan i program biblijske zajednice izrađen prema

okvirnomu sadržaju poučnoga dijela za sve župne kateheze. Od svih predloženih zajednica u spomenutomu dokumentu hrvatskih biskupa Šimunović ističe upravo biblijsku zajednicu uvjeren da vjernici tako lakše prijeteljuju s riječi Božjom, odvažnije rastu u vjeri i zajedništvu, otkrivaju da je riječ Božja povezana s ljudskim životima u njihovoj svakodnevnici, zato što se to očitovalo u životu svetoga Josipa.

Razmišljanje o riječi Božjoj pisac bitno povezuje s Božjim milosrđem, jer i sveti je Josip zasigurno čitao psalme koji govore da je Bog Izraelov Bog nježnosti, da je dobar prema svima i milosrdan svim djelima svojim (usp. Ps 145). Stoga, analizirajući crkvene dokumente, poglavito spise pape Ivana Pavla II. i pape Franje o Božjemu milosrđu, Šimunović razmišlja o Bogu koji je bogat milosrđem, riječi Božjoj kao putokazu, euharistiji i drugim sakramentima kao hrani milosrdnoga djelovanja Isusovih učenika. Potiče suvremene učenike da u svomu poslanju i pastoralu budu kao sveti Josip koji nas uči vjeri koja obuhvaća vjerovanje da milosrdni Bog djeluje i po ljudskim slabostima, strahovima i krhkostima i da mu se ne bojimo prepustiti jer on ima dalekosežniji pogled.

Knjiga, kao svojevrsna teološka meditacija, pisana je inspirativnim znanstvenim rječnikom i molitvenim predanjem pobožnosti svetoga Josipa, u svojoj cjelini služi kao istinsko teološko-pastoralno nadahnuće za djelovanje po uzoru svetoga Josipa, koji je bio u potpunosti zauzet oko služenja Riječi. Sveti je Josip poticaj i nadahnuće svim ljudima, poglavito svećeničkim i drugim duhovnim zvanjima da svojim radom i poslanjem budu prepoznatljivi u svakomu vremenu i prostoru.

Duhovna zvanja i dan bolesnika u župnoj zajednici

U dinamici duhovnoga poziva bitno je dobro čuti Božji zov te iskreno i velikodušno na nj odgovoriti. Sukladno tomu pisac promatra svetoga Josipa, koji je čuo Božji zov i odazvao se biti onim koji će se brinuti za dijete Isusa i njegovu majku Mariju. U dinamici duhovnoga poziva pastoralni i katehetski djelatnici imaju važno mjesto, jer su po svojoj službi pozvani raditi na promicanju duhovnih zvanja. Šimunović u svojoj knjizi, s teološkog i biblijskog aspekta, dubinski uranja i razmatra o duhovnim zvanjima na temelje poruka pape Benedikta XVI., koji je bio veliki štovatelj svetoga

Josipa. Prosuđujući poruke pape Benedikta XVI. prigodom *Svjetskoga dana molitve za zvanja* zapaža da osvaja ju kratkoćom, ljepotom i toplinom misli, da su obogaćene biblijskim primjerima i citatima predšasnika pape Ivana Pavla II. Prožete su poticajem na razmišljanje o vlastitomu pozivu i duhovnomu pozivu u kontekstu obitelji, župne zajednice, mjesne i sveopće Crkve, odnosno predočuje poticaje i putove za osmišljavanje i oblikovanje pastorala duhovnih zvanja na svim crkvenim razinama.

Prema Šimunoviću vrijednost tih poruka je što jasno pozivaju one koji obnašaju svećeničku službu ili žive posvećenim životom da trajno budu svjesni svoga poziva, da razmišljaju o vlastitom ispunjenju darovanoga zvanja. Isto tako, te se poruke mogu lako implementirati u život i djelovanje župne zajednice te njezinu skrb za vjerski odgoj i obrazovanje u obiteljima i školama. Pisac vješto i tečno prikazuje i obrazlaže putove pastorala zvanja ističući smisao liturgije i molitve, crkvenoga zajedništva, služenje djelatnoj ljubavi i svjedočenje/naviještanje evanđelja u poslanju duhovnih zvanja. Pastoral treba u vjernicima pobuđivati pozornost za

duhovna zvanja te izravni-
je ići u središte Poruke – Isu-
sa Krista. Pastoral se zvanja
ne obraća privilegiranim oso-
bama, to nije pastoral elite niti
nagrada za najzaslužnije, ne-
go je to Božja milost i dar za
svaku osobu i zato Crkva, osim
što je pozvana biti Crkva koja
poziva, istodobno je i ona sa-
ma pozvana moliti Gospodara
žetve da pošalje radnike u svo-
ju žetvu.

Crkvena tradicija veže sve-
toga Josipa uz bolesnike i
umiruće. Zaštitnik je dobre
smrti, koja se opisuje kao
odsutnost smrtnih muka, pa je
razumljivo da ga se štuje kao
pratitelja umirućih, odnos-
no kao onoga koji im pribav-
lja smirenost. Pisac se poziva
i osvrće na poruke pape Bene-
dikta XVI. prigodom *Svjetskoga
dana bolesnika* te se usmjeruje
na njegov poticaj za ostvarenje
pastorala bolesnika u župnoj
zajednici. Crkveni rad i župni
pastoral ne mogu se odvijati
bez pastorala bolesnika. No,
Šimunović Papine poruke ne
promatra samo s pastoralno-
katehetskoga, nego i sa socijal-
no-medicinskog aspekta te drži
da mogu biti izvrsno odgojno-
obrazovno sredstvo u nastavi
katoličkoga vjeronauka. Osim
toga, Papine se poruke tiču
svakoga građanina, jer papa
Benedikt XVI. u njima propit-
kuje sve ljude dobre volje ko-

liko se u određenoj društvenoj
zajednici zauzimaju za boles-
nike. Poruke propituju koliko je
društvo empatijski usmjereno
prema najslabijim članovima
društva. Budući da je skrb
za bolesnike nezamisliva bez
liječnika i medicinskih djelat-
nika, zato se i oni smatraju ad-
resatima tih poruka. Međutim,
skrb za bolesnike zadaća je
svih ljudi, a osobito je bitno
u teološkomu razmišljanju i
pastoralnomu radu povezivati
skrb za bolesnike i sakrament
bolesničkoga pomazanja.

Zbog posebnoga mjesta u po-
vijesti spasenja, smatra pisac,
sveti Josip, zajedno s Isusom i
Marijom, zaslužuje poštovanje
kojim ga je Crkva stojećima
obasipala. Da sveti Josip ni-
je zaboravljen potvrđuje i ova
knjiga prof. dr. sc. Josipa
Šimunovića, koji ga promatra
u kontekstu djelovanja pasto-
ralnih i katehetskih djelatni-
ka u župnoj zajednici. Knjiga
je veliki doprinos plodonos-
nomu duhovno-biblijskomu
i teološko-pastoralnomu raz-
mišljanju i aktualiziranju uloge
svetoga Josipa kako u životu
Isusa i Marije tako i u životu
Crkve. Sveti Josip poziva da
se uđe u njegovu duhovnost i
da se u njoj otkriju poticaji za
izgradnju osobnoga crkvenog
identiteta te kršćanski rast na
obiteljskoj, župnoj i društvenoj
razini.

U tomu smislu ova knjiga, u kojoj su suvislo povezane teologija i duhovnost, pastoral i katehetika, bogat je teološki i znanstveni doprinos te može izvrsno poslužiti svećenicima i vjernicima laicima kao nadahnuće za širenje pastoralnih obzorja u obnovi pastora u župnoj zajednici i mjesnoj Crkvi. Knjiga pridonosi produbljenju

znanja, pobožnosti i osobnomu posvećenju svetomu Josipu te razboritoj prosudbi u životnim, obiteljskim i župnim izazovima i pothvatima. Stoga je preporučam široj crkvenoj i društvenoj javnosti vjerujući da će u njoj pronaći mnoštvo poticaja za duhovni rast te istinsku zauzetost u služenju djelatnoj blizini i ljubavi.

Alojzije Čondić